

Д-р Александар Р. ТУЦОВИЌ

ГЕНЕТИКА СО ОБЛАГОРОДУВАЊЕ НА РАСТЕНИЈАТА — учебник
Учебникот е напишан на српско-хрватски јазик, трето изменето и дополнето издание издавач: Шумарски факултет, ООЗТ Институт за шумарство, Белград, ул Кнеза Вишеслава 1, Белград, тираж: 500 примероци.

Во јули 1985 година од печат излезе учебникот: ГЕНЕТИКА СО ОБЛАГОРОДУВАЊЕ НА РАСТЕНИЈАТА од д-р Александар Р. ТУЦОВИЌ, редовен професор на Шумарскиот факултет во Белград. Ова издание на учебникот е составено врз основа на најновиот наставен план и програмата на студиумите на ООЗТ Институт за шумарство и ООЗТ Институт за пејсажна архитектура при Шумарскиот факултет во Белград. Материјалот во оваа книга овозможува целосно запознавање со основните современи генетски принципи и нивната примена во облагородувањето на шумските и украсните (хортикултурните) видови растенија. Учебникот во прв ред е наменет за студентите на Шумарскиот факултет во Белград, а може во целост да се користи и од студентите на Шумарскиот факултет во Скопје, бидејќи материјалот од наставниот план и програма од оваа наставна дисциплина целосно се вклопуваат во материјалот обработен во овој учебник. Исто така, учебникот може да најде своја примена и пошироко, односно да се користи од студенти на постдипломски студии по шумарство и пејсажна архитектура, а, е од интерес и за дипломираните инженери од наведените области, кои професионално се ориентирани во шумарската практика и наука, како и во хортикултурното производство, бидејќи генетиката со облагородување на растенијата има свое значајно место како во наставниот процес, така и во практиката, и ја чини теоретската основа на голем број сродни дисциплини од областа на шумарството и пејсажната архитектура.

Во современото растително производство и неговата заштита, генетиката со облагородувањето на растенијата зазема сè поважно место, бидејќи ги проучува и обработува современите методи кои се применуваат во него, со цел да се зголеми продукци-

јата на растителна маса по единица површина или по индивидуа. Според тоа, оваа книга има свое место кај секој шумарски или хортикултурен стручњак, било да се занимава со наука или, е ориентиран кон практиката.

Учебникот опфаќа 530 страници, материјата е обработена во 24 поглавја, од кои 13 се од областа на генетиката, а 9 од областа на облагородувањето на растенијата, во едно поглавје се дадени разни прилози, и во едно поглавје е даден преглед на литературата.

Содржината, од која може да се види што се е опфатено во книгата, го има следниот распоред:

— Предговор на третото издание, стр. 3—4;

— Предговор на второто издание, стр. 5—6;

— Предговор на првото издание, стр. 7—8;

— Воведен коментар на генетиката со облагородувањ на растенијата, стр. 15—18;

A. ГЕНЕТИКА

I. ВОВЕД, стр. 21—34, со пет поднаслови;

II. МАТЕРИЈАЛНА ОСНОВА НА ПРОЦЕСОТ НА НАСЛЕДСТВОТО И НАСЛЕДУВАЊЕТО (ЦИТОГЕНЕТИКА), стр. 36—63, со десет поднаслови;

III. ОДНОСИ НА ФЕНО — И ГЕНЕТИПОВИТЕ ВО ХИБРИДНОТО ПОТОМСТВО, стр. 64—81, со единаесет поднаслови;

IV. ВРЗАНИ (КОРЕЛАТИВНИ) ОСОБИНИ И МОЖНОСТИ ЗА НИВЕН НЕЗАВИСЕН РАСПОРЕД, стр. 83—90, со три поднаслови;

V. ИНТЕРАКЦИЈА НА НАСЛЕДНИТЕ ОСНОВИ, стр. 93—103, со шест поднаслови;

VI. НАСЛЕДУВАЊЕ НА ПОЛОТ, стр. 104—115 со четири поднаслови;

VII. ВОНХРОМОЗОМСКО ИЛИ ЕКСТРАНУКЛЕАРНО НАСЛЕДУВАЊЕ, стр. 117—122, со три поднаслови;

VIII. ОБЛИЦИ НА ПРОМЕНЛИВОСТА И НИВНА КЛАСИФИКАЦИЈА, стр. 124—152, со сдум поднаслови;

IX. ДЕФИНИЦИЈА И НЕКОИ ОСОБИНИ НА МУТАЦИЈАТА, стр. 155—158, со три поднаслови;

X. БИОХЕМИСКА ОСНОВА НА НАСЛЕДНИОТ ПРОЦЕС И ПРОМЕНЛИВОСТА, стр. 161—174, со девет поднаслови;

XI. ГЕНЕТСКИ ОСНОВИ НА ОНТОГЕНЕЗАТА, стр. 175—195, со пет поднаслови;

XII. ГЕНЕТИКА НА ПОПУЛАЦИИТЕ И ГЕНЕТСКА ОСНОВА НА ЕВОЛУЦИЈАТА, стр. 187—202 со четири поднаслови;

XIII. ЛИТЕРАТУРА, стр. 204;

Б. ОБЛАГОРОДУВАЊЕ НА РАСТЕНИЈАТА

XIV. ВОВЕД, стр. 211—225, со пет поднаслови;

XV. ПОЈДОВЕН МАТЕРИЈАЛ, стр. 229—253 со шест поднаслови;

XVI. РАЗМНОЖУВАЊЕ НА ПОЈДОВНИОТ МАТЕРИЈАЛ, стр. 260—281, со седум поднаслови;

XVII. ОБЛАГОРОДУВАЊЕ СО ХИБРИДИЗАЦИЈА, стр. 284—329, со единаесет поднаслови;

XVIII. ОБЛАГОРОДУВАЊЕ СО МУТАЦИЈА, стр. 331—363, со осум поднаслови;

XIX. МЕТОДИ И ТЕХНИКА НА СЕЛЕКЦИЈАТА (ОДБИРАЊЕ), стр. 372—409, со десет поднаслови;

XX. СЕМЕНСКИ ПЛАНТАЖИ, стр. 411—425, со два поднаслови;

XXI. ОЦЕНКА НА ВРЕДНОСТА НА НОВИТЕ ОБЛАГОРОДЕНИ ОБЛИЦИ НА ШУМСКИ И УКРАСНИ ДРВЈА И ДРУГИ РАСТЕНИЈА, стр. 427—439 со два поднаслови;

XXII. ЕВИДЕНЦИЈА ПРИ ОБЛАГОРОДУВАЊЕТО НА ШУМСКИ И УКРАСНИ ДРВЈА И ДРУГИ РАСТЕНИЈА, стр. 440—442;

XXIII. ПРИЛОЗИ, стр. 433—474;

XXIV. ЛИТЕРАТУРА, стр. 475—484;

— Регистер на поими и наордни имиња на растенијата, стр. 485—500;

— Прилог за толкување на поважните поими од генетиката и облагородувањето на растенијата, стр. 501—517;

— Регистер на научните имиња на фамилиите, родовите, видовите и на внатрешвидовите таксони стр. 523—530;

Д-р Александар ТУЦОВИЌ

ФИЗИОЛОГИЈА НА ШУМСКИТЕ И УКРАСНИТЕ РАСТЕНИЈА — учебник, прво издание, напишан на српско-хрватски јазик издаден во тираж од 500 примероци.

Во ова издание на Шумарскиот факултет од Белград во мај 1987 година од печат излезе учебникот: ФИЗИОЛОГИЈА НА ШУМСКИТЕ И УКРАСНИТЕ РАСТЕНИЈА, напишан од д-р Александар Туцовиќ редовен професор, на Шумарскиот факултет во Белград. Учебникот е напишан за потребите на студентите на Шумарскиот факултет во Белград, а може да се користи и на другите шумарски факултети каде што оваа материја е воведена во наставата, било како посебна наставна дисциплина, или, во склопот на некој друг предмет. Може да најде поширока при-

мена и кај постдипломци и дипломирани шумарски и хортикултурни инженери, кои се занимаваат со растително производство, каде што материјата од растителната физиологија, покрај уште некои дисциплини, е клучна основа во модерното и современо растително производство.

Аврот материјата во овој учебник ја има обработено на 191 страна во 7 поглавја и тоа:

I. ВОВЕДНИ КОМЕНТАРИ ЗА ФИЗИОЛОГИЈАТА НА РАСТЕНИЈАТА, стр 1—3. Овде е дадена дефиницијата и општите одлики на дисциплината, даден е краток осврт на историскиот развој а растителната физиологија, како и осврт врз нејзината примена.

II. ФИЗИОЛОГИЈА НА КЛЕТКАТА, стр. 4—34. Во ова поглавје обработена е организацијата, структурата, животната функција на клетката која е основна единица во составот и животната активност кај организмите било тие да се од животинско или растително потекло.

III. ФИЗИОЛОГИЈА И ПРОМЕТОТ НА МАТЕРИЈАТА И ЕНЕРГИЈАТА, стр. 36—100. На ова место се разработени низа физиолошки функции на примање на материите од надворешната средина, нивното движење низ растителниот организам, синтезата на органските материи и нивното движење, како и разлагањето на сложените материи во прости и ослободување на енергија, која се создава при физиолошките процеси. Во посебни поднаслови обработени се следните процеси: снабдување на растенијата со вода, фотосинтеза, дишење на растенијата, минералната исхрана на растенијата и исхраната на хетеротрофните растенија.

IV. ФИЗИОЛОГИЈА НА РАСТЕЊЕТО И РАЗВОЈОТ, стр. 102—162. Во ова поглавје се разработени основите на растењето и развојот на растенијата, односно основите кои ги чинат квантитативните и квалитативните промени во еден растителен организам.

V. ФИЗИОЛОГИЈА НА ДВИЖЕЊЕТО И ПОКРЕТИТЕ, стр. 163—172. Во ова поглавје од учебникот разработени се причините кои ги предизвикуваат движењата и покретите кај растенијата нивната класификација, карактеристиките, значењето и потребата на растенијата од овие движења и покрети и нивната функција.

VI. ПРИЛОЗИ, стр. 174—185, преку кои се дава објаснување на физиолошките термини.

VII. ЛИТЕРАТУРА, стр. 187—191.

Двата учебника може да се набават преку интерната скриптарница на издавачот, односно Шумарскиот факултет во Белград, ул. Кнеза Вишеслава 1.

Миле СТАМЕНКОВ

ОСНОВЕ ЗАШТИТЕ ШУМА ОД ПОЖАРА

Деновиве излезе од печат книгата ОСНОВЕ ЗАШТИТЕ ШУМА ОД ПОЖАРА од група автори, а издавач е ЦИП (центар за информации и публикации) Загреб.

Книгата, која е облагородена со поголем број на слики, табели, карти и графикони, има 340 страници, а содржината е поделена во 13 поглавја и тоа:

- Вовед
- Влиание на геолошката структура врз појавата на шумските пожари во СФРЈ
- Релефот и негова функција во заштитата на вегетацијата од пожар
- Поднебје и биоклимат
- Однос помеѓу почвата и шумските пожари
- Вегетација и категоризација на нејзината природна загрозеност од пожар
- Карактеристики на метеоролошките елементи кои условуваат појава и ширење на шумските пожари
- Шумски пожари и методи за процена на опасност од пожар
- Биолошки и технички мерки на превентива, како и организација на откривање и гаснење на шумските пожари
- Влијание на пожарите врз пејсажот
- Заклучоци и препораки

Читајќи ја оваа книга, која на лесен и популарен стил е напишана, читателот го наведува на размислување дале природните ресурси — шумата ќе ги препуштиме на стихијата или организирано и научно ќе ги штитиме за нашите поколенија. Во никој случај несмееме да заборавиме дека на појавата на човекот му претходила шумата, а после него настануваат пустините.

Рецензијата на оваа книга, а која е направена од страна на проф. д-р Милан Андроик, д-р Драгутин Реджик и Гуро Матошиќ, науката. Искажувањето на рецензентите дека „оваа книга претставува капитално дело од областа за заштита на шумите од пожар...“ (Реджик) односно дека „... тоа е кај нас прва книга во која на едно место се дадени научни фундаменти на феноменот шумски пожар од каде произлегуваат мерки за апликација, превентива...“ (Андроик) е доволно да оваа книга ја прочита секој кој било во какво својство доаѓа во контакт со шумата.

На крај би сакал да истакнам дека оваа книга не само што ја обогатува домашната скромна литература од оваа област, туку ги обогатува нашите сознанија за огинот што воедно ја мотивира свеста кај читателот т.е. општеството за односот кон екосистемот.

М. Камиловски